

עץ משפט
נר מצוה

כב א ב מיי פ"א מה'ל פסו"מ הלכה מח ופיג מה'ל מעילה הל' ב: ג [מיי] פ"ג מה'ל מעילה הלכה ג:]

רבינו גרשום

חזן לזמנו וחזן למקומו תנא נמי ושקיבלו וזרקו פסולין ולעולם לאו דוקא: והכא נמי לאו דוקא. וליכא למירק מינייהו מידי: א"כ. כדקאמרת דלאו דוקא למא לי למיתנא בתרין דוכתי מילתא דלאו דוקא: אלא אימא לך לעולם דמעילה דוקא. ולא להתייא דוקאי להיתר זריקה אלא לאשמועינן דפסול עושה שירים ליפסול ואע"גדיקביטו הדס בבי כוסות וקבל פסול וזרק תחילה והתר קבל כשר וזרק ההוא קבלה וזריקה דכשר לאו כלום היא: מ"ט דהאי קבלה דכשר פסול הוי ופטילה והא תנן במסכת זבחים וכולן שקבלי אא תמן חזין לזמנא וזרקו למקומו אם יש דם הנפש יחזור הכשר ויבשל ההוא ויחשבו פסול בקבלה החזן לזמנו או חזן למקומו דמשחבת פיגול דפסול אין עושה שירים ליפסל. אבל כשחושב כשר בקבלה חזן לזמנו וחזן למקומו אע"פ שיש עוד בצואר ים הנפש לא יחזור הכשר ויקבל דמשחבת דכשר פוסלת שירים. וזכיי אמרת דקמ"ל דפסול עושה שירים והא בעא מיניה בובחים בפרק כל הפסולין ואמר ליה אין לך דבר שעושה שירים ליפסל אלא כשר שחושב בקבלה חזן לזמנה וחזן למקומו אע"ג דקיבל אחד שוב שלא במחשבת חזן ולא כלום היא אלא עושה שירים ליפסל: ומ"ש פסול. הא אין לך דבר קבלי דמשמע הני בדבר לא הני קאמר אין לך דבר שאין מרצה בצבור כגון פיגול ונותר ורוצא ועושה שירים ליפסל כמותן אלא חזן לזמנו וחזן למקומו הואיל ומרצין לפיגולין: אבל טמא דהיינו נמי פסול דאיתיה לצבור דטומאה מרצה היא בצבור משוי שירים פסולין כגון בעלי מומין. הפיגול כשחושב בשחיטה לעולם מועלין בו לאו דלא זרק מיירי משום הכי מועלין בו אע"ג דכבר

ה:

אמר רב אבי **למה** **אי** **למייתי** **תרת**. כלומר בשני מקומות הכא במעילה והתם בפרק דס חטאת יא [ובחים דף 35]. דלף ניחא ליה ^(א) לומר דבשני מקומות יהיה שונה י"ז כפולות אלא לעולם דמעילה דוקא ומכל מקום לא תפשוט דהיתר זריקה שנינו דלילמא לעולם אימא לך דהיתר אכילה ועיקר מנתי' דצקצלוהו וזרקוהו פסולין וכי מינא ל"ל טח עד דליכא תרתי למא תריץ שזרקו פסולין הא קמ"ל דפסיל עושה שירים כלומר דוקא משום דקיבלו פסולין וזרקו פסולין ט"ז דמשמע ליכא לא היתר אכילה ולא היתר זריקה דכי נמי יחזור הכשר י"ז מדס שצלואר ויקבל ויזרקו לאו כלום הוא כיון שזרק פסול אצל אי לאו דזרקו פסולין אלא נשפר דס חטאת נקט מרזייהו קצלו וזרקו אגב היאך דהכא דכיון דליכא תרתי משניות שיש בהן י"ט כפולות צנחנן אין להקפיד א"י מצי למימר התם כי הכא דקמ"ל דפסול עושה שירים ואף על גב דמהכא משמעין מכל מקום אין להקפיד דמחל"ל פסול עושה שירים אלא חזן לזמנו וחזן למקומו ואיל' ומרצין לפיגולין מאי לאו כי מופסול לא אפילו פסול והא אין לך קתני ה"ק אין לך דבר שאינו מרצה בציבור ועושה שירים אלא חזן לזמנו וחזן למקומו אבל בטמא דאיתיה בציבור משוי שירים שאר פסולין דלא איתנזון בציבור לא משוין שירים ת"ש הפיגול לעולם מועלין בו לאו דלא זרק ושבע מינה היתר זריקה שנינו לא ו זריקה ומאי לעולם הא קמ"ל כדכרב גידל דאמר רב גידל אמר רב זריקת פיגול יאינו מוציא מידי מעילה ואינו מביא לידי מעילה תא

הני דבסמוך: פסול מהו שיעשה שירים. פירוש יא) שזרק מהו שיעשה כל מה שנשאר צלואר שירים: ה"ג מאי לאו אפילו פסול. פירוש אפילו פסול בכלל אין לך דבר שעושה שירים ומשני לא לצר מפסול חוץ מאותו פסול יט) דק"ל ציה דהיינו טמא כמו שמפרש בסמוך יט) ויס"ג איפכא לאו צר מפסול והיא היא ובר קאי אחוץ לזמנו וחזן למקומו ומשני לא יט)א[אפילו] פסול (כו') [כלומר] פסול הוא כמו חוץ לזמנו וחזן למקומו והא אין לך קתני כלומר דמשמע צדידא דשום פסול אינו עושה שירים אלא חוץ לזמנו וחזן למקומו דוקא ה"ק אין לך י"ט שאינו ^(א) [מנראה] צצבור ועושה שירים כ"ו כלומר כל פסול שאינו מרצה צצבור אינו עושה שירים אלא חוץ לזמנו וחזן למקומו האי טמא דאיתיה צצבור משוי שירים שהי זריקה חשוכה קתא אחרי שיש לו היתר צצבור שאר פסולין דליתנהו צצבור לא משוי שירים לפי שאין זריקה חשוכה והרי היא כאליו לא זרקו כלל הילכך פסול דלמר עושה שירים מיירי בטמא: **תא** שמע הפיגול צעידם מועדין בו **דא** **רצא** זרק. ולעולם דקתני ר"ל בין פיגל בשחיטה בין פיגל בקבלה ואפילו פיגל בקבלה דה"ל היתר שחיטה קתני דמועלין וטעמא דפיגול הא לא פיגל אף על גב דלא זרק אין מועלין וס"מ היתר זריקה שנינו לא זרק וזהכי נקט פיגל דאי לאו דפיגל אין מועלין דהיתר אכילה י"ט שנינו: **ומאי** צעידם הא קב"ל כדכרב גידל. מימה מאי פריך מאי לעולם אדרבה דניחא טפי כיון דמיירי צורק ואדרבה למאי דסלקא דעתך דמיירי בלא זרק הוה קשה טפי מאי לעולם כיון דליחא לדרב גידל דהא לעיל מייתי סיעתא לרב גידל מדנקט לעולם דמיירי ע"כ צורק דאי בלא זרק מאי למימרא ומפרש השר מקוצי י"ט דלמר הכי כי ס"ד נמי דהיתר זריקה שנינו י"ט איחא לדרב גידל והכי פירושו מאי לאו דלא זרק י"ט מדנקט לעולם משמע דמיירי בין קודם זריקה בין לאחר זריקה ואשמעינן תרתי דכי זרק ו מועלין אלמא ש"מ כדכר גידל דלא אחיא לא) זריקה ומפקע מידי מעילה וכי לא זרק אשמעינן דהיתר זריקה שנינו דמשמע דוקא פיגל מועלין זו הא לא פיגל אין מועלין זו לא דזריק ומאי לעולם דהא כיון דמיירי בזריקה א"כ ליכא רצותא דזיוקא דהא פשיטא דהיתר אכילה י"ט מפקע מידי מעילה ומשני הא קמשמע לן כדכר גידל כלומר ג"ז דלא אחיא זריקת פיגול ומפקע מידי מעילה:

עד **דסיס** **למילתיה** **והדר** **צעי** **מיניה**: ומשני לא אחא לאשמעינן אלא

קבל דמו בבוס [נלא] אמרין כל העומד לזרוק כזרוק דמי משום דקבלה דפיגול לא חשיבה כזריקה לאפוקי ממעילה הא בדרב דר' דלאו דפיגול מוציאה ממעילין כזרוק דמי וש"מ היתר זריקה שנינו: לא בדורק מיירי. וטעמא דפיגול הוא דזריקה דירייה לא חשיבה לאפוקי ממעילה הוא זריקה כשרה מפקא מידי מעילה אלמא דהיתר אכילה שנינו דרייקא מתניתין כ"י יוחנן והואיל ומוקמת לה בדורק ולא בירלא זרק: מאי לעולם. דקאמר לא אתא לאשמועינן אלא כהלכה כדכר דאמר אשמועינן דמועלין כדכר גידל חיבת אלמא ש"מ נמחק: לא) זריקת פיגול ומפקא: ג) אכילה מפקא מידי. אות ע' נמחק: ג) כלומר כולה רבואת לכדבר גידל לומר דלא אחיא זריקת פיגול ומפקא מידי אות ע' נמחק:

קדשי קדשים פרק ראשון מעילה

פ"ג לגבי מעילה הא דקתמי שקצלו פסולין לאו דוקא הכי^א דנימא הא קצלו כשרים וזרקו פסולין אין מועלין צה דלאפילו קיבלו כשרים וזרקו פסולין מועלין דהיתר אכילה שנינו ^(א) דבעינן ו' גבי זריקה וליכא. ואי קשיא לך מאחר דלאו דוקא אחאי מני לה מרץ אגב דתמי פסולי דנשחט חוץ לזמנו וחוץ למקומו תנא נמי שקצלו פסולין וזרקו ולעולם לאו דוקא י"ז וליכא למידק מינה כדדייקת צרישא הא קצלוהו כשרין אע"ג דזרקוהו פסולין אין מועלין זו: **אמר רב אבי** **אם** **אם** **כן**. דקאמר דלאו דוקא ל"ל למיתנא בתרי דוכתי מנתי' דלאו דוקא: אלא לעולם דמעילה דוקא.

ודייקין מינה דהיתר זריקה שנינו כדלמנן י' הכא פסולים דתמי גבי חטאת פסולה לאו דוקא אלא כדלמנן דהוא הדין נמי כי קצלו וזרקו כשרים אלא להכי קתני שקצלו פסולין וזרקו פסולין דהא קמ"ל דפסול עושה שירים שאם נתקבל הדס בשני כוסות אע"ג דקבל פסול בתחלה זרק וחזר וקבל כשר זרק עושה הפסול לכל הדס שנשחיר אחר וריקתו שירים דהא דקבל כשר זרק לאו כלום הוא אלא דינו כשרי הדס שאם הוזה מדמה על הצגד בין זריקה דכשר לזריקה דפסול אינו טעון כיבוס א"י שאותו הדס דינו לישפך למהה כדין שירים דאי אמרינן אינו עושה שירים טעונין יסוד: ה"ג

א) הא קמ"ל כלומר ו' הא בחטאת^א פסולה הא קמ"ל וכו'. והא דתנן במסכת זבחים (דף 35.) וכולן שקצלו את ו' דמו חוץ לזמנו או חוץ למקומו אס יש עדיין דס הנפש צלואר יחזור הכשר ויקבל דמשמע אינו עושה שירים היינו כשחישב פסול בקבלה חוץ לזמנו או חוץ למקומו דמשחבת ו' פסול אינו עושה שירים לפסול אצל אס חישב כשר בקבלה חוץ לזמנו אע"פ שיש עוד צלואר דס הנפש לא יחזור הכשר ויקבל דמשחבת ^(א) דכשר י"ט פוסלת שירים ^(א) : והיכי אמרת דהא קמ"ל דפסול עושה שירים והא צעא ר"ל מרבי יוחנן בפרק כל הפסולין (ובחים דף 37:) פסול כ' ואל"ל אין לך כ' אלא חוץ לזמנו וחזן למקומו שאם זרק מקצת הדס ע"מ לאכול חוץ לזמנו וחזן למקומו והשאר זרק שלא במחשבת פיגול לאו כלום הוא אלא כל הדס שנשחיר נעשה שירים ופסול: **ומאי** **שנא** **חוץ** **לזמנו** **וחזן** **למקומו** **דעושה** **שירים** **ליפסל** **הואיל** **ומרצה** **לפיגול**. הואיל זריקת הדס חשוכה היא כל כך דמרצה דפיגול דקובעת דפיגול דלעולם לא הוקצע פיגול בכתר עד שעת זריקה: מאי לאו. הני הוא דעושה שירים לאפוקי פסול שקיבל ולא חישב לפגל דאינו עושה שירים: לא אפילו פסול והא אין לך קתני. דמשמע הני צלגד ולא פסול: ה"ק אין לך ^(א) י' שאינו מרצה צצבור. כגון פיגול ונותר ויוצא שעושה שירים לפסול אלא חוץ לזמנו או חוץ למקומו דלע"ג דחוץ למקומו אינו מרצה צצבור עושה שירים הואיל ומרצה לפיגול: אצל **טמא**. דהיינו פסול דמרצה נמי צצבור דטומאה דחויא היא צצבור משוי השירים יא) פסולין. שאר פסולין כגון בעלי מומים לא משוו שירים והא דלמר הא קמ"ל דפסול עושה שירים היינו טמא והאי דדייקין לאפוקי פסול דלא משוי שירים היינו שאר פסולין: **פיגול**. שחישב בשחיטה לעולם מועלין זו ובקדשי קדשים מיירי ומש"ה מועלין דאף על גב דנתקבל הדס כראוי לא אמרינן כל העומד לזרק כזרוק דמי ^(מנחות דף 37:) משום דקבלה דפיגול לא חשיבא קבלה ולא הויה כזריקה לאפוקי מידי מעילה וטעמא דהוי קבלת דס י"ט פסול דפיגול להכי לא מפקע ממעילה הא קבלת דס דכשר דלאו דפיגול מוציאה ממעילה דלמר כזרוק דמי וש"מ היתר זריקה שנינו: לא צורק. מיירי וטעמא דפיגול הוא דזריקה דידיה לא היא כלום לאפוקי ממעילה הא זריקה כשרה מפקא מידי מעילה אלמא היתר אכילה שנינו כרבי יוחנן: **ומאי** **לעולם**. צניחומא קא צעי לה. וה"ע מצי למיבצעי נמי כי מוקיין לה צדלא זרק אלא דנטר ליה דהלכתא ככר גידל דלמר זריקה דפיגול אינה מוציאה מידי מעילה:

כיצד
חיבת כפולות נמחק: ט) ל"ל כלומר עד: ט) פסולין דחשאת ליכא. חיבת דמשמע נמחק: י) הכשר ויקבל מדס וזיווק. חיבות שבצואר ויקבל נמחק: י"ז הדס לאחר קבלת פסולים אמרין בובחים: י"ט בהן כפולות לשון בחנם: י' קשה ג"א לן משום דבשתי מקומות נהיה שונה בהם דבר שאינו צריך: לא) פ"י שזרק מהו שיעשה כל הדס שנשאר: י"ט פסול דאיידי ביה. חיבת דק"ל נמחק: י"ט בסמוך שאותו ודאי עושה שירים ויס"ג איפכא מאי לאו: י"ט לא אפילו פסול כלומר אפילו חיבת כ' נמחק: י"ט לך דבר שאינו מרצה בצבור: י"ט אכילה איכא והיתר אכילה שנינו: י"ט מקוצי דהכא כי חיבת דלמר הכי נמחק: י"ט שנינו מ"מ איתא: י"ט) זרק נמי מדנקט: י' זרק

מסורת הש"ס

א) ובחים (ד' 37) ג' לעיל ג: [מנחות מז: א] פ"י ז"ק, **ב)** דבעין זריקה דכשר וליכא כ' ז"ק, **ג)** והני פסולים דתמי גבי חטאת לאו דוקא כ' ז"ק, **ד)** דתמי גבי חטאת ז"ק, **ה)** ג' ז"ק דכשר עושה שירים ופרק והיני כ', **ו)** לומר דלון להקפיד כשני מקומות ט' ז"ק, **ז)** ז"ק, **ח)** ז"ק, **ט)** ז"ק, **י)** ז"ק.

הגהות הב"ח

א) ג"ז והא הא קמ"ל דפסול: **ב)** רש"י ד"ה ה"ג והא הא קמ"ל וכי היינו כשחושב י"צ אצל כאן איירי שקיבל הפסול תתם שחוקה וק"ל: **ג)** בא"ד שירים ופרק והיני אמרת ג"ל והי"א: **ד)** ד"ה ה"ק אין לך דבר שאינו:

מוסף רש"י

פסול. מי שהוא פסול לעצמה, מהו שיעשה שירים. אס קבל זרק מזה שחזור הכשר ויקבל וזרקו ויבשר הקיבן, מי אמרינן כיון דזרק פסול שזיה לס שצלואר שירים ומו לא מחשו לזריקה, או דלמא לא אלימא זריקת פסול לצויה לס שצלואר כשר שירים ויחזור הכשר ויקבל (ובחים 37:). אין לך חוץ לזמנו וחזן למקומו. אין לך זריקה פסולה שעושה את השאר שירים, אלא זריקה בתחשבת חוץ לזמנו וחזן למקומו, הואיל ומרצין לפיגולין. הואיל והוא זריקה מן המורה למקציעה דפיגול ופסול (טו). זריקת פיגול. ראה רש"י ומוסף רש"י לעיל ג. ג.

שיטה מקובצת

א) שירים דאע"ג דקיבל: ב) נינהו ע"י חס' ובחים (דף 37 ע"פ): ג) לא זרוק ומאי אות ה' נמחק: ד) דבעינן זריקה וליכא חיבת גבי ל"ש: ט) דוקא. ס"א ולא תירוק מינה לא היתר זריקה ולא היתר אכילה וקבלה וזריקה תרויהו בפסולין: ו) כלומר בחטאת חיבת הא נמחק: ז) את הדס חזן: ט) דמשחבת פיגול דפסול אינו: י) עושה שירים חיבת פוסלת נמחק: י' לך דבר שאינו: י"ט) משוי השירים פסולין חס"ד ומה"י שאר: י"ט דפסול דפיגול: י"ט חטאת ואי אמרת בשלמא בחד דוקא ואידך לאו דוקא מצוי לזימאר איידי דנקט חד דוקא קתני איידך דלאו דוקא אלא אמת תרויהו לאו דוקא למא לי למנתי תרתי דלא: י"ט שונה לשון בחנם אלא.